

अध्याय 3 : शब्दपरिचयः III

प्रश्न 1:

(क) उच्चारणं कुरुत।

फलम्	गृहम्	पात्रम्	पुष्पम्
द्वारम्	विमानम्	कमलम्	पुस्तकम्
सूत्रम्	छत्रम्	भवनम्	जलम्

उत्तरः

स्वयं करें—

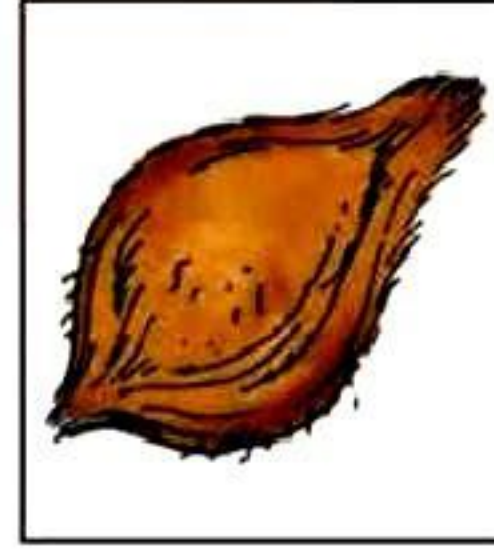
(ख) चित्राणि दृष्ट्वा पदानि उच्चारयत।

पर्णम्

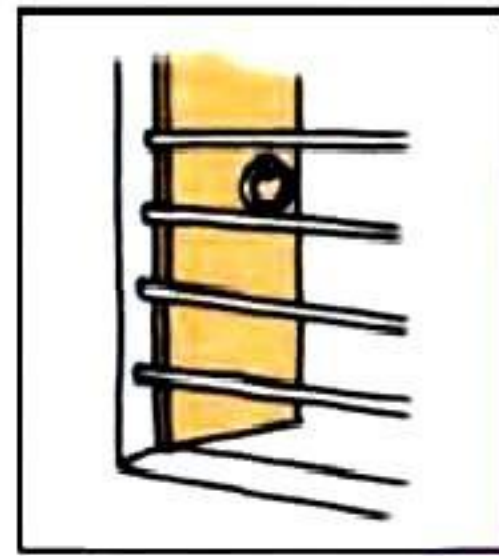
क्रीडनकम्

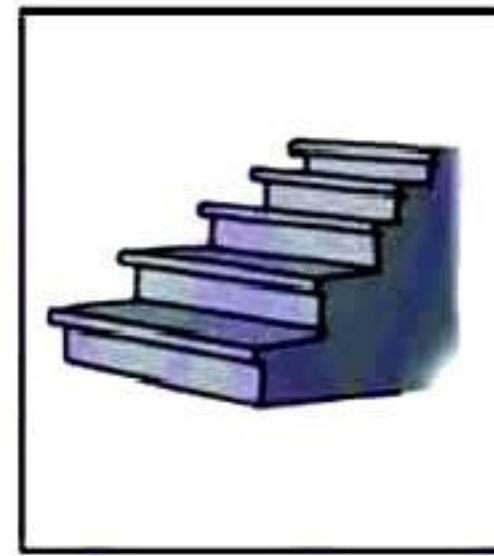
नारिकेलम्

सङ्गणकम्

वातायनम्

सोपानम्

उद्यानम्

उपनेत्रम्

कङ्कतम्

उत्तरः

स्वयं करें—

प्रश्न 2:

(क) वर्णसंयोजनं कृत्वा पदं कोष्ठके लिखत-

यथा- प् + अ + र् + ण् + अ + म्	=	पर्णम्
ख् + अ + न् + इ + त् + र् + अ + म्	=	
प् + उ + र् + आ + ण् + आ + न् + इ	=	
प् + ओ + ष् + अ + क् + आ + ण् + इ	=	
क् + अ + ड् + क् + अ + त् + अ + म्	=	

उत्तर (क):

यथा- प् + अ + र् + ण् + अ + म्	=	पर्णम्
ख् + अ + न् + इ + त् + र् + अ + म्	=	खनित्रम्
प् + उ + र् + आ + ण् + आ + न् + इ	=	पुराणानि
प् + ओ + ष् + अ + क् + आ + ण् + इ	=	पोषकाणि
क् + अ + ड् + क् + अ + त् + अ + म्	=	कङ्कतम्

(ख) अधोलिखितानां पदानां वर्णविच्छेदं कुरुत-

यथा- व्यजनम्	=	व् + य् + अ + ज् + अ + न् + अ + म्
पुस्तकम्	=	
भित्तिकम्	=	
नूतनानि	=	
वातायनम्	=	
उपनेत्रम्	=	

उत्तर (ख):

पुस्तकम् = प् + उ + स् + त् + अ + क् + अ + म्

भित्तिकम् = भ् + इ + त् + त् + इ + क् + अ + म्

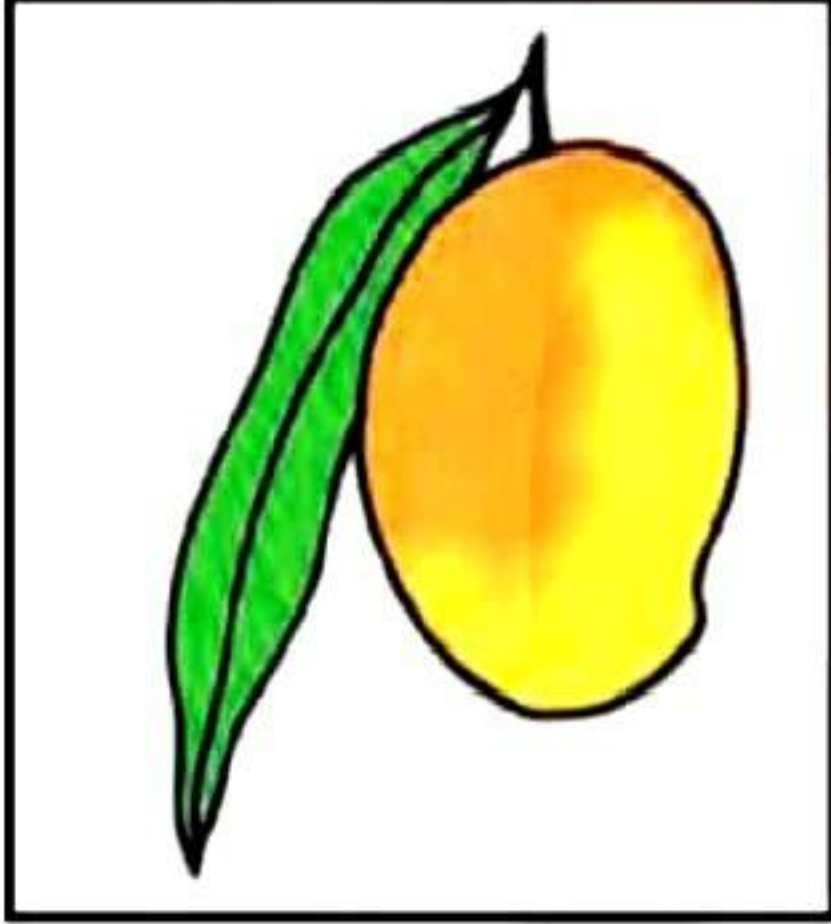
नूतनानि = न् + ऊ + त् + अ + न् + आ + न् + इ

वातायनम् = व् + आ + त् + आ + य् + अ + न् + अ + म्

उपनेत्रम् = उ + प् + अ + न् + ए + त् + र् + अ + म्

प्रश्न 3:

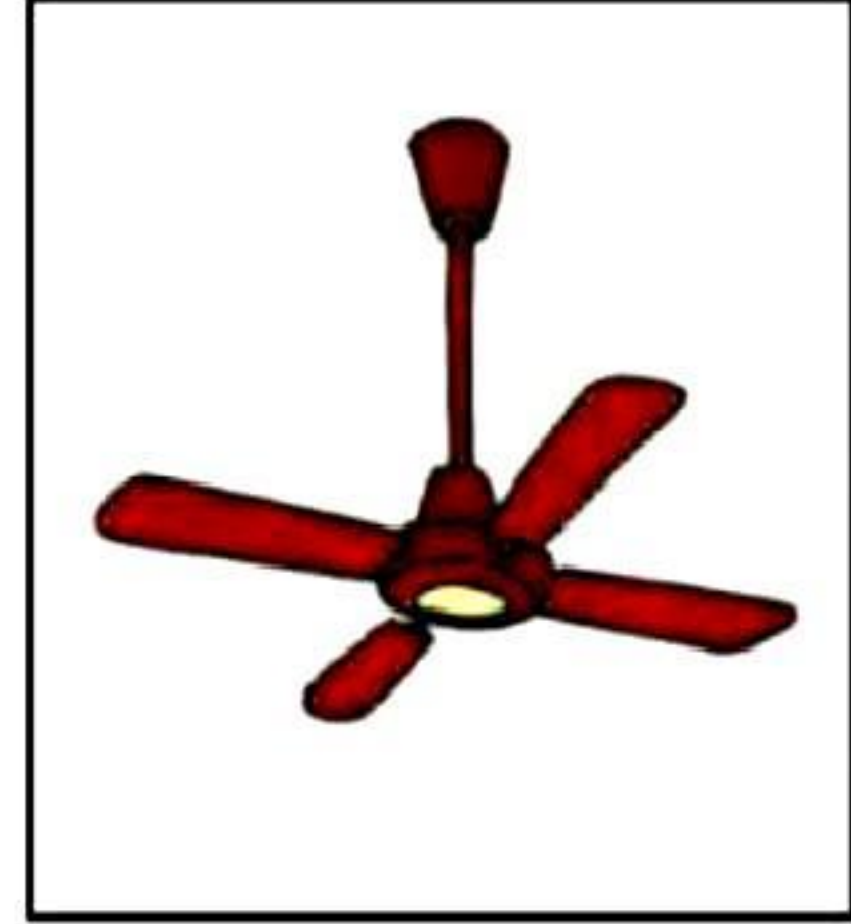
चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखत-

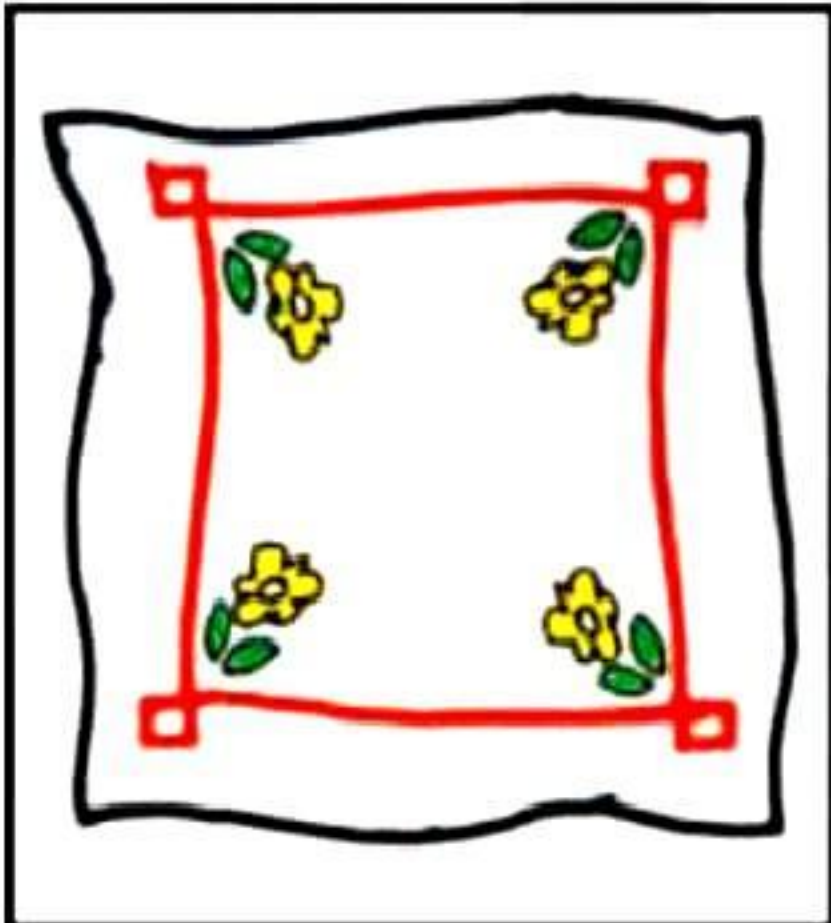
.....

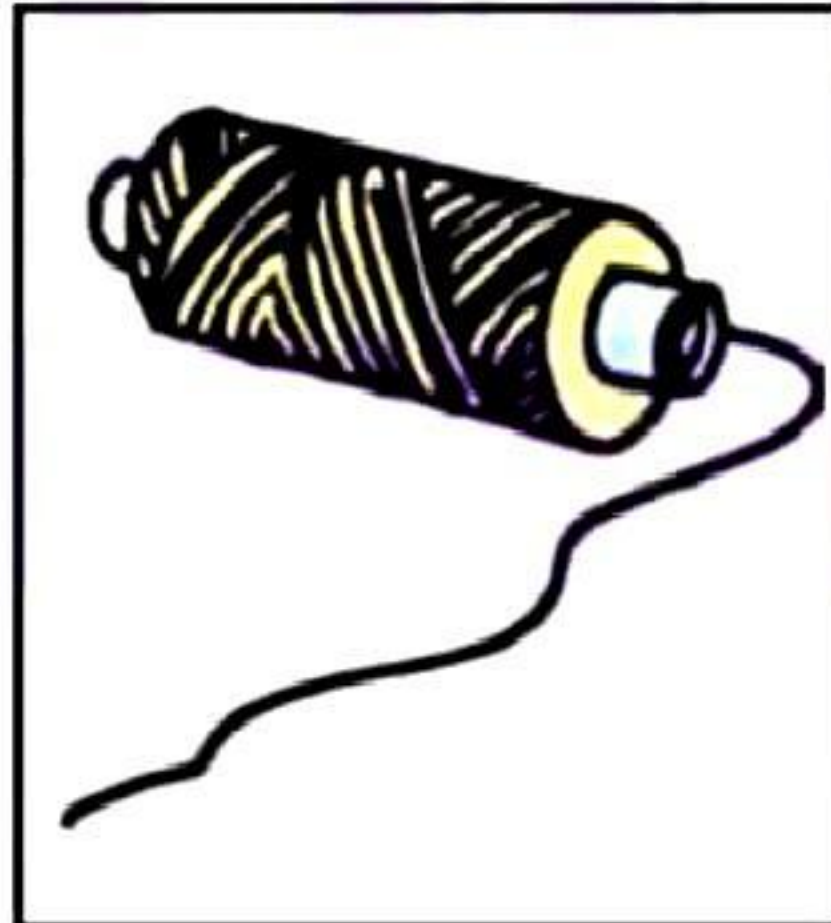
.....

.....

.....

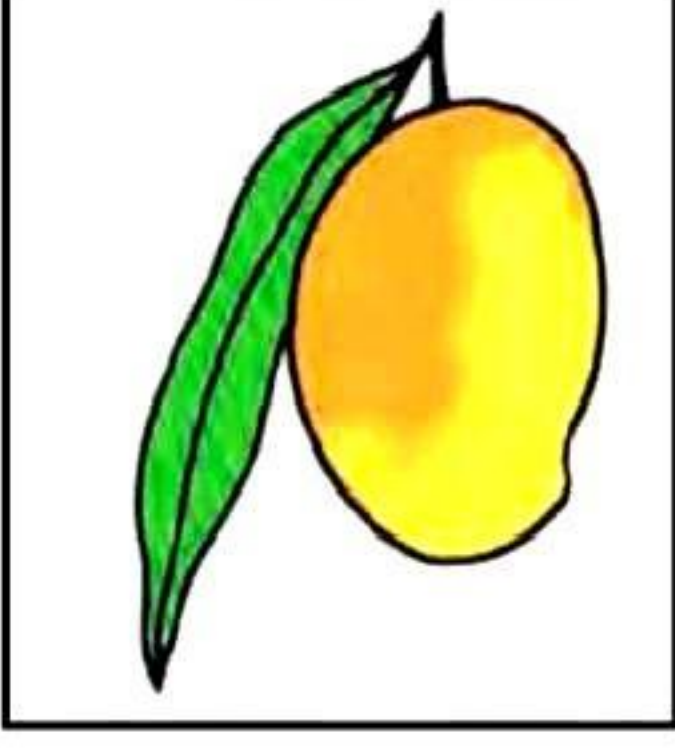

.....

.....

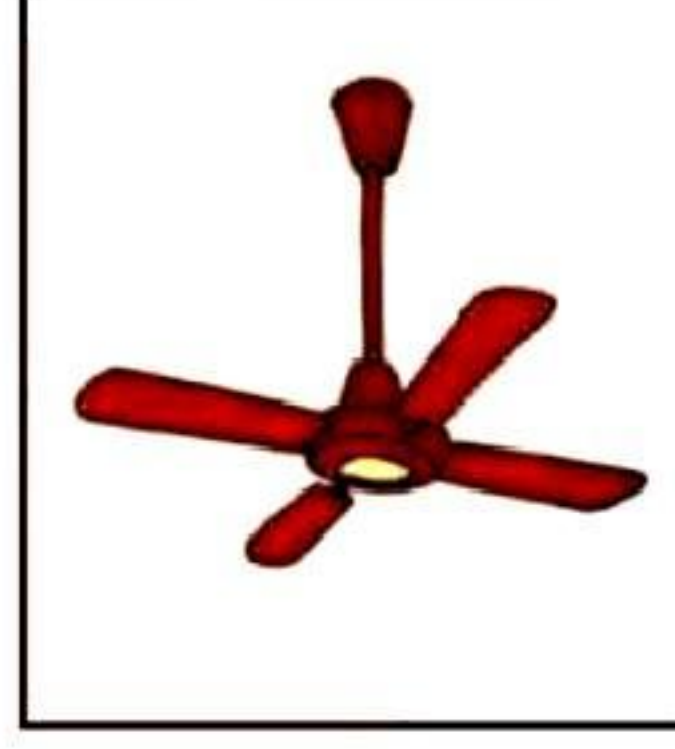
उत्तर 3:

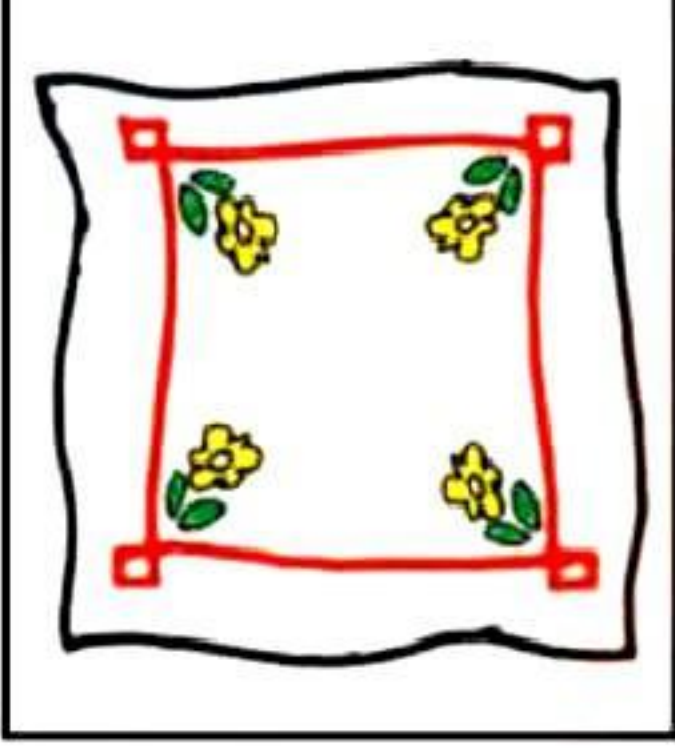
.....आम्रम्.....

.....पर्णम्.....

.....व्यजनम्.....

.....करवस्त्रम्.....

.....सूत्रम्.....

.....छत्रम्.....

प्रश्न 4:

चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखत-

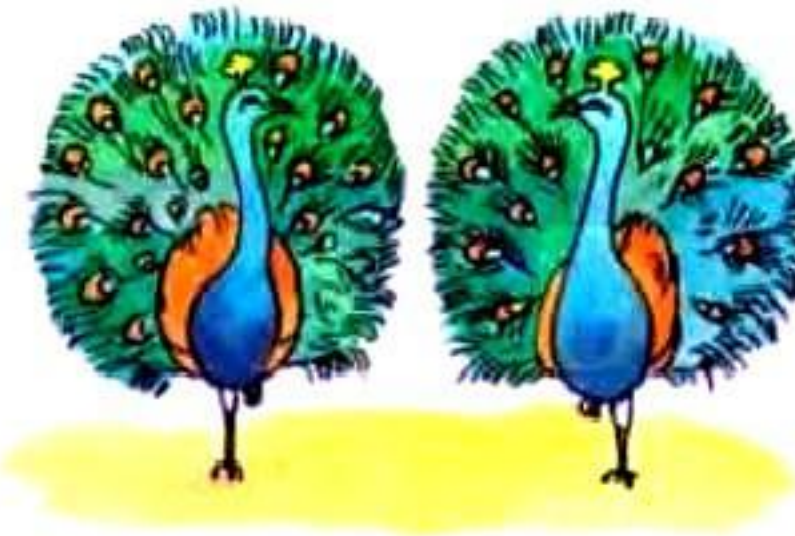
यथा- किं पतति?

.....

मयूरौ किं कुरुतः।

.....

एते के स्तः?

.....

बालिकाः किं कुर्वन्ति?

.....

कानि विकसन्ति?

.....

उत्तर 4:

- (क) मयूरौ नृत्यतः।
- (ख) एते क्रीडनके स्तः।
- (ग) बालिकाः पठन्ति।
- (घ) पुष्पाणि विकसन्ति।

प्रश्न 5:

निर्देशानुसारं वाक्यानि रचयत-

यथा- एतत् पतति।	(बहुवचने)	-	एतानि पतन्ति।
(क) एते पर्णे स्तः।	(बहुवचने)	-	
(ख) मयूरः नृत्यति।	(बहुवचने)	-	
(ग) एतानि यानानि।	(द्विवचने)	-	
(घ) छात्रे लिखतः।	(बहुवचने)	-	
(ङ) नारिकेलं पतति।	(द्विवचने)	-	

उत्तर 5:

यथा- एतत् पतति।	(बहुवचने)	-	एतानि पतन्ति।
(क) एते पर्णे स्तः।	(बहुवचने)	-	एतानि पर्णानि सन्ति
(ख) मयूरः नृत्यति।	(बहुवचने)	-	मयूराः नृत्यन्ति।
(ग) एतानि यानानि।	(द्विवचने)	-	एते याने।
(घ) छात्रे लिखतः।	(बहुवचने)	-	छात्राः लिखन्ति।
(ङ) नारिकेलं पतति।	(द्विवचने)	-	नारिकेले पततः।

प्रश्न 6:

उचितपदानि संयोज्य वाक्यानि रचयत-

कोकिले

विकसति

पवनः

नृत्यन्ति

पुष्पम्

उत्पतति

खगः

वहति

मयूराः

गर्जन्ति

सिंहाः

कूजतः

उत्तर 6:

कोकिले

विकसति

पवनः

नृत्यन्ति

पुष्पम्

उत्पतति

खगः

वहति

मयूराः

गर्जन्ति

सिंहाः

कूजतः

